

Posudek na diplomovou práci

Autorka: Bc. Tereza Trčková

Název práce: Zvládání stresu u dětí v závislosti na typu attachmentu

Diplomová práce studentky T. Trčkové se věnuje tématu attachmentu a jeho propojení s copingovými strategiemi dětí. Cílem práce bylo popsat souvislosti mezi typem attachmentu a zvládacími strategiemi u dětí. Cíl práce se podařilo naplnit. Práce je členěna na část teoretickou, empirickou a diskusi.

V teoretické části se studentka zabývá výzkumy stresu, rozdíly mezi funkčními a dysfunkčními strategiemi zvládání stresu, vývojovými změnami a copingovými strategiemi zvládání stresu. Důležitá je kapitola o zdrojích zvládání stresu a o významu školy jako stresujícího činitele u dětí. Současně shrnuje podrobně teoretické koncepty, které se týkají teorie attachmentu.

Výzkumné otázky odpovídají výzkumným cílům. Plán výzkumu a zvolené výzkumné metody vnímám jako vhodné. Studentka se věnovala podrobně jejich odůvodnění a odůvodnění zvolené věkové kategorie probandů, ke kterým z hlediska cílů výzkumů také nemám výhrady, jelikož studentka zvolila věkové období, ve kterém je patrný nárůst stresových podnětů, ale zároveň se z vývojového hlediska zvyšuje i kognitivní a emoční kapacita dětí, což umožňuje vytvořit si nové způsoby zvládání stresu a modifikovat již používané. Ve zvoleném věkovém období respondentů se také začínají již jasněji formovat osobnostní charakteristiky, což umožňuje předpokládat používání zvolených copingových strategií i v pozdějším životním období.

Chválím zejména za vhodné zvolení výzkumných metod a za vyřazení těch, které nezohledňují konkrétní stresovou situaci. Použití dotazníkové metody k hodnocení typu attachmentu je z hlediska věku dětí také adekvátní, protože v tomto období již lze výsledky dotazníkových šetření považovat za validní. Tvorba otázek pro rozhovor vychází z teoretické části a týká se zmapování frustrace a konfliktu. Nabízí se však otázka, zda cílené dotazy na emoční prožívání v rámci rozhovoru jsou v tomto věku funkční a zda bylo nutné je zařazovat.

Výzkumný postup metodou kvalitativního kódování textu vede k závěrům, že děti prožívají stres zejména v oblasti sociální vztahů a vlastní osoby (v podobě obav z nekompetence, trestu, konfliktu), což se podobá základním psychickým potřebám, o kterých hovořil například Aaron Beck. Zajímavá úvaha, o které studentka v práci píše, se týká toho, že řešení problémů je již forma zvládání emocí a že se objevuje zejména

u lidí s funkčnějšími copingovými strategiemi, kdežto u lidí, kteří užívají častěji dysfunkční copingové strategie se setkáváme spíše se zvládním emocí formou úniku a postupů, které jsou zaměřené přímo na regulaci emocí, nikoliv na regulaci situace, která má na vzniku emoce podíl.

V diskusi studentka uvažuje nad výsledky své praktické části do hloubky a zvažuje význam hodnocení stresových situací. Ve své práci studentka ukazuje, že zvládnání stresu a míra negativních emocí souvisí s typem attachmentu, kdy hodnocení stresové situace je vnímáno lidmi s nejistým typem attachmentu jako ohrožení a lidmi s jistým typem attachmentu jako výzva. Tyto zjištění práce jsou ve shodě i s klinickou zkušeností.

Otázky k obhajobě:

1. Jak byste propojila výsledky svých zjištění s poznatky Aarona Becka o psychických potřebách?
2. Jak vnímáte, že by se dalo na Vaše zjištění nahlížet z pozice teorie Abrahama Maslowa a jeho teorie potřeb?
3. Jak by se podle Vás dalo podpořit v psychoterapeutickém kontaktu děti, aby se při vystavení stresové situaci věnovaly převážně copingovým strategiím zaměřeným na řešení dané situace?

Závěr: práci hodnotím jako velmi zdařilou po obsahové i formální stránce. Studentka ve své práci poskytla hlubší pohled na problematiku copingových strategií z hlediska typu attachmentu. Ukázala na zásadní rozdíl mezi zvládacími mechanismy z hlediska jejich funkčnosti na základě kognitivního hodnocení dané situace a strategienu regulace emocí, jejichž volba se odlišuje u lidí s jistým a nejistým typem attachmentu. Práci doporučuji k publikování.

V Praze dne 14. 8. 2019

PhDr. Ivana Křížová, Ph.D.